

РЕЦЕНЗИЯ

**от проф. д-р Гинка Андонова Механджийска,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“
на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „доцент“
в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“**

по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

професионално направление 3.4. Социални дейности

(Социални политики за възрастни и стари хора)

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр.98 от 19.11.2024 г. и в интернет-страница на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра „Социални дейности“ към Педагогически факултет, като кандидат участва гл. ас. д-р Таня Вазова от ПУ „Паисий Хилендарски“.

1. Общо представяне на получените материали

Със заповед № РД-22-445 от 18.02.2025г. на Ректора на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в ПУ по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.4. Социални дейности (Социални политики за възрастни и стари хора), обявен за нуждите на катедра „Социални дейности“ към Педагогическия факултет.

За участие в обявения конкурс е подал документи единствен кандидат: гл. ас. д-р Таня Альошева Вазова, преподавател в ПУ. Представеният за рецензиране комплект материали е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, и включва всички приложими по конкурса и изискуеми документи, изброени в чл. 66, ал 2 от ПРАСПУ. Кандидатът гл. ас. д-р Таня Вазова е представила списък и към него е приложила в пълен текст общо 23 научни труда. Те включват 2 авторски книги (1 хабилитационна монография, 1 публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“) и 21 студии, статии и доклади (1 студия, 20 статии и доклади). Не са приложени разделителни протоколи и липсва информация за личния принос на кандидата в публикациите в съавторство 1, 3, 5, 14 и 15 – съответно те трудно могат да бъдат рецензирани по настоящата процедура. В Статия № 2 личният принос на съавторите е разпределен и отразен в самата публикация. Трудовете за конкурса са разпределени в категории „реферирани“ и „нереферирани“. Видими са и издателските данни на публикациите.

2. Кратки биографични данни на кандидата

Кандидатът Таня Вазова е с икономическо образование. Защитила е дисертация през 2018 г. в научна област 3. Социални, стопански и правни науки и професионално направление 3.8. Икономика, на тема „Компетентностни модели в сектора на дългосрочната грижа”. От 2021г. е асистент, а от 2023г. е главен асистент в ПУ. Председател е на Сдружение „Мрежа за социално развитие и подкрепа“ с дейност в сферата на социалните услуги. Професионалният ѝ път преди академичната кариера е изключително посветен на социалните дейности. Професионалният профил на Таня Вазова описва опит на ръководител и специалист по социална закрила и предоставяне на социални услуги, в частност в сектора на дългосрочните грижи в домашна среда.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

Учебно-педагогическа дейност и подготовка на кандидата

В университетската си работа като преподавател гл.ас. д-р Таня Вазова има развит опит във воденето на аудиторни курсове и студентски практики, в ръководството на курсови работи, провеждането на изпити, а също така и в изготвянето на учебни програми. Най-тясно свързани със специалността на конкурса са програмите „Социални дейности с възрастни и стари хора“, „Индивидуална оценка на потребностите от социални услуги и подкрепа“, „Управление на човешките ресурси в социалната сфера“. Следва да се отбележи също така, че гл. ас. д-р Таня Вазова е включена в научни проекти на ПУ, участва в научни форуми. През 2022г. е преминала курс към Педагогическия факултет на ПУ по „Преподаване в академична среда“, за което е представен сертификат.

Оценка на научната дейност и научните приноси

Монографията „Социалните услуги за възрастни и стари хора в България: развитие, предизвикателства, перспективи“ е представена в конкурса като хабилитационен труд. В нея авторът Таня Вазова изследва тенденциите в развитието на социалните услуги за възрастни хора в България, предизвикателствата и перспективите в сферата. Аналитичният подход е проблемно ориентиран и търсещ аргументирани решения. Книгата е отлично структурирана, с разгърнато съдържание, с коректно и внимателно уточняване на терминологията. Обхватът на анализа разделя по законодателен критерий два периода в развитието на услугите за възрастни хора. Опора на теоретичния преглед са подходящо подбрани национални и международни документи, а така също и научни публикации от български и чуждестранни автори. Всички главни части на монографията завършват с формулирани изводи и установени проблеми или

фактори. Анализът е изключително базиран на данни, като Таня Вазова е подбрала, систематизирала и, както посочва, надградила със собствени изчисления, богата статистика от надежди източници като АСП, НСИ, ИПИ и др. Научните качества на труда се подсилват от умелото интегриране и обвързване на количествения анализ с концептуални препратки и обяснителни модели (например концепцията за равни възможности, която е подробно развита и в публикация № 17, теорията за активното стареене, теории за възрастовите изменения и периодизации). Монографията представя автора си като силен и водещ експерт в темата.

В теоретично отношение намирам за продуктивен и оригинален концептуалния и изследователския подход на автора. Икономическата квалификация, съчетана с много добро познаване на практиката и нормативните регламенти и ограничения в проучваната сфера, са реализирали стойностни научно-приложни приноси. Основният научен принос по мое мнение, се състои в това, че Таня Вазова е извела от анализа на данните, оформила и аргументирала своеобразен инвестиционно-иновационен модел за развитие на социалните услуги за възрастни хора. Това според има специална стойност като резултат от монографичното изследване. То може да послужи за обосноваване със средствата на научното изследване на приоритетен способ за развитие на социалната политика в сектора. Също като приносно и перспективно оценявам защитеното интегрирано предоставяне на услуги, но в контекста на активно междусекторно сътрудничество, включително и с ползване на възможностите на съвременните информационни технологии.

Още една издадена книга, включена в конкурса е „Компетентностни модели в сектора на дългосрочната грижа за длъжности болногледач, детегледач, домашен помощник“. За този труд смятам за важно да отбележа, че той демонстрира уменията на Таня Вазова за концептуализиране, изготвяне на авторски дизайн и инструментариум, провеждане на научни изследвания, основани на емпирични данни. Приложен принос за обучението, подбора и оценяването на персонала в сферата на дългосрочните грижи представляват изработените и апробирани компетентностни модели.

Студията в съавторство (публикация №2), публикувана в индексирано чуждестранно издание, разглежда проблемите и тенденциите в социално-демографската политика и подпомагането на активното стареене и здравословния начин на живот. Тук е обособен собственият принос на Таня Вазова и са демонстрирани отлични умения за количествен и качествен анализ на статистически данни. В резултат от анализа са изведени препоръки за организационно обезпечаване, координиране и финансиране на обсъдените политики.

Останалите публикации, които са обект на оценяване в настоящата рецензия, обхващат статии в периодични издания и сборници. В тях са представяни отделни теми или части от цялостната научноизследователска работа на Таня Вазова. Развити са компетентностен модел и ключови умения на болногледач в домашни условия (публикация №4); посрещането на демографските предизвикателства, свързани със застаряването на населението, са обвързани с мерки срещу зависимостта от грижи и поддържането на функционално самостоятелен живот (№6).

Част от научната и публикационна работа на Таня Вазова разглежда предизвикателствата пред услугите за възрастни хора с деменция (№16); систематизирани са компетентностите (№8) и чрез научен метод е генерирана и създадена програма за обучение на персонал, полагащ грижи за хора с деменция (№7); сходен е опитът за съставяне на модел за обучение на социални работници (№9). Защиават се и възгледът и тезата за качество на социалните услуги чрез обучение, мотивиране и развитие на компетентността на персонала в социалната сфера (№7, 10, 11).

Направен е оригинален обзор и аргументирана прогноза за ролята и посоката на развитието на социални, икономически, здравни, технологични иновации за подобряване на качеството на услугите и качеството на живот на възрастните хора (№12, 13). Публикувани са и прегледи на законодателство, международна и национална политика в социалната подкрепа за възрастни хора (№18, 19, 20).

Убедено може да се каже, че публикуваните резултати от изследователската работа на Таня Вазова са изцяло в полето на специалността на обявения конкурс. Научните приноси имат приложен характер и значимост за разработването на политиките и практиката на развитие на качеството на социалните услуги за възрастни хора, включително и такива с ограничена функционална автономия и зависими от грижи. Авторски принос на Таня Вазова са изработените компетентностни модели и във връзка с тях – апробирани модели за обучение и кариерно развитие на служителите в сектора на дългосрочните грижи. Въз основа на анализ е изведен модел на инвестиционно-иновационна политика за развитие на услугите за възрастни хора и е защитена неговата приоритетност и перспективност.

Цитирания и разпознаваемост в научните среди у нас и в чужбина

Кандидатът Таня Вазова е представила за участие в конкурса списък с 12 цитирания. От тях 7 са цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни (Scopus и Web of Science). Преглед на публичността и цитируемостта на научните трудове на кандидата показва, че са налице публикации в международни бази данни като Web

of Science, CEEOL, Google Scholar и др. Достъпност и информираност за научната работа на гл.ас. д-р Таня Вазова е обезпечена и чрез електронния библиотечен каталог COBISS - част от публикациите ѝ са налични в него, едно от изключенията е хабилитационната монография, която като ново издание вероятно все още е в процес на вписване. Бих отбелязала също така, че преглед на някои от базите, в които се индексират публикации на гл. ас. Вазова показва, че цитиранията ѝ вероятно са значително повече от забелязаните и описани в Справка 7.2.

Видно от приложените в кандидатурата материали, гл.ас. д-р Таня Вазова има изяви като учен на национални и международни форуми, където е представяла резултати от своята изследователска дейност. Прави впечатление участието на Таня Вазова като автор в няколко издадени у нас специализирани тематични сборници от периода 2016-2021г., посветени на проблемите на стареенето и потребностите от социална подкрепа на възрастните хора (публикации с № 4, 5, 6 и 10) – това също свидетелства за качеството и активността на нейното научно присъствие, разпознаваемост, представителност на разработките ѝ по тясната специалност на конкурса.

Спазени количествени показатели

От прегледа на всички приложени документи и материали намирам, че са спазени количествените показатели на критериите за заемане на академичната длъжност „Доцент“. В Справка № 8 са подробно разписани приложените доказателства. Посочен е брой точки за всяка публикация или цитиране, също и сумарни стойности по категории. Те показват покриване на количествените стойности както според националните, така и според допълнителните факултетни изисквания.

4. Оценка на личния принос на кандидата

Прегледът на научните резултати в рецензираните по конкурса публикации показва, че те имат оригинален авторски характер и могат да бъдат разглеждани като личен научен принос. В изложенията на научните текстове коректно са посочвани препратки, цитирания и позовавания на други автори. Така собствените научни изследвания и постижения са ясно уточнени, което способства за недвусмислено определяне и оценяване на личния принос на кандидата. Авторът Таня Вазова използва коректен и съответстващ на стандартите стил на представяне и анализ на теоретична и емпирична информация. Това ми позволява да приема и оценя научните данни в представените за оценяване публикации като достоверни и получени по самостоятелен път.

5. Критични забележки и препоръки

Постиженията в научната кариера на гл. ас. д-р Таня Вазова към този момент, както и потенциалът, който се разкрива в научните ѝ публикации и в работата ѝ като цяло, ми дават основание да направя следните препоръки: 1/ През следващия период на академичното си развитие да насочи творческата и публикационната си активност включително и към разработване на учебник или учебно пособие в областта на преподаване; 2/ Да поддържа актуално съдържанието в профилите си в научните бази данни и платформи, което ще допринесе за още повече публичност и популяризиране на научните ѝ резултати и приноси.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от гл. ас. д-р Таня Вазова отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Кандидатът в конкурса е представил достатъчен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“ и заемането на длъжността гл. асистент. В работите на кандидата има оригинални научни и приложни приноси, които са публикувани в научни издания и имат публичност и цитируемост. Теоретичните разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. Научната и преподавателската квалификация на гл. ас. д-р Таня Вазова считам за несъмнена и безспорна. Постигнатите от гл. ас. д-р Таня Вазова резултати в учебната и научно-изследователската дейност съответстват на минималните национални и на допълнителните изисквания на Педагогическия факултет на ПУ. След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята положителна оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Педагогическия факултет за избор на гл. ас. д-р Таня Вазова на академичната длъжност „доцент“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.4. Социални дейности (Социални политики за възрастни и стари хора).

08.04. 2025г.

Рецензент:

(подпис)

(Проф. д-р Гинка Механджийска)